

Az „ALTERA PARS”

KÖRÜL-BELÜL

Biegelbauer Pál

Országos Széchényi Könyvtár

Könyvek Központi Katalógusa

„...szembeállították a kongresszusi beszámolók pontatlan és pongyola szövegét a folyóiratcikkek kiérlelt, precíz megfogalmazásával.”

(Dácz Éva: Újabb fejlemények. . .)

A folyamatossá váló átmenet állapotával küszködő könyvtár-ügyünk örömmel nyugtázhatta Dácz Éva átfogó ismertetését a kongresszusi kiadványok körüli újabb fejleményekről. (TMT, 27. évf. 10. sz. 1980. p. 401–409.) A cikk – bevallottan – nem a teljesség igényével készült; a téma megér nem egy, hanem több „külön misé” is.

A következőkben szeretném e cikket néhány gondolattal kiegészíteni, nem teljessé, csupán teljesebbé tenni, valamint segíteni a tájékozódást a hazánkban fellelhető kongresszusi kiadványok körében.

Az OSZK keretében működő Könyvek Központi Katalógusa (amely fennállása óta sohasem volt csak a „külföldi könyvek” központi címjegyzéke, s így a Magyarországon 1952-ig kiadott művek lelőhelyéről mindmáig tájékoztat) *monopol helyzetben van* az ország könyvtáraiban meglévő és a katalógusnak bejelentett kongresszusi kiadványokat illetően, ugyanis a periodikus kiadványokként megjelent kongresszusi dokumentumokat is ez a katalógus tartja nyilván és nem a tőle 1970-ben szervezetileg is különvált *Külföldi Időszaki Kiadványok Központi Katalógusa*.

Egy bejelentésházisú központi nyilvántartás tájékoztatásának hatékonysága a bejelentések minőségének függvénye. A központi katalógusba érkező címbejelentések híven tükrözik a címléírás szabályzat különböző, az adott könyvtár igényeinek és sajátos elképzeléseinek meg-

felelő értelmezését. Fokozottan érezhető az egységes szemléletű feldolgozás hiánya a kongresszusi kiadványok esetében.

Ízelítőül néhány példa az alternatív, az adatok értelmezhetővé tételét csaknem lehetetlenné tevő címléírások közül:

F 8445
COMPCON 76. Computers the next 5 years.
Publ. Institute of Electrical and Electronics Engineers, Computer Society, New York.
New York, N.Y. 28 cm. (=IEEE Conferences
76 CH 1069–4 (CR)/
MI. Nemzetközi kongresszus
12. San Francisco, Calif. 1976.
061.3(100):621.31(05)

B 11

681.3.001.6(063) B 28289/1976

Compcon. [19]76. 12. IEEE Computer Society international conference. San Francisco, Calif., 24–26. Febr. [19]76. Digest of papers. [New York], (1976.) XII, 231 p. 1 t. 30 cm.

/Institute of Electrical and Electronics Engineers/
Bibliogr. egyes cikkek végén.

310784

B 4

681.3
681.3.06
681.3.02.001.18
621.3.049.77:681.513

H–3576

Computers the next 5 years. Evolution or revolution. Digest papers. Compcon 76
San Francisco, California. Ed. by T. Seaborn. /Piscataway/N.J. 1976. IEEE. XII, 231 p. 28 cm.

/IEEE Computer Society/
Számítógépek az elkövetkező öt évben.

6093

B 741

Az olyan címfelvétel sem ritka, amikor *egyáltalán nem derül ki, hogy kongresszusról van szó*. Ilyen esetben csak a párhuzamos bejelentés adja tudtul, hogy egy gyűjteménynek vélt mű kongresszusi dokumentum:

Chemical evolution of the early Precambrian.

(Papers presented at the Second College Park Colloquium on Chemical Evolution held at the University of Maryland from October 29 to November 1, 1975.) Ed. by Cyril Ponnampuram.

New York – San Francisco – London, 1977, Academic Press, XI, 221 l. illusztr.

24 cm. [Fénynyomat.]

ISBN 0 12 561360 1

36485/Genet.

B 2/20

KE⁵⁵⁰
C17

551.71/.72:550.4
Prekambrium, kémiai evolúció

Chemical evolution of the early precambrian. Ed. by Cyril Ponnampuram. – New York – San Francisco – London, 1977, Acad. Pr. XI, 221 l. – 24 cm.

KE 11601–1978

D 1

BVe 9

Chemistry of wastewater technology. ((Proceedings of the / Symposium on —, 1977.) Ed. by Alan J. Rubin. Ann Arbor, Mich. Ann Arbor Science, (1978). XII, 498 lap 24 cm. [MI. Nemzetközi kongresszus.]

Soksz. (Bibliogr. a tanulmányok végén.)

628.3:54

B 11

Fiz.K.

Chemistry of wastewater technology. Ed. by Alan J. Rubin. Ann Arbor, Mich., Ann Arbor Sci., (1978). XII, 498 p. 23 cm.

Bibliogr. a fejezetek végén.

628.3

V 1

A legcifrabb példa az egységes szemléletű feldolgozás hiányára, amikor *ugyanaz a könyvtár ugyanazon mű* későbbi beszerzésének címléírásában már nem tünteti fel a kiadvány kongresszusi jellegét:

776527

Drainage of heavy soils. European Commission on Agriculture Working Party on Water Resources and Irrigation. Tel Aviv, Israel, 1970. By:

(B.D. Trafford, A. de Silva etc.)

[Ed.]: Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 1971. FAO. 109 p., ill. — 28 cm

/Irrigation and Drainage Paper 6./

Bibliogr. egyes fejezetek végén.

631.445.53:631.62(082) ; 061.1[63] (100) FAO

D 4

781554

Drainage of heavy soils. [Publ.] Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 1971. FAO. V, 109 l. — 28 cm.

/Irrigation and drainage paper 6./

631.62:631.442.4

061.1[63](100) FAO 30,—

D 4

A Könyvek Központi Katalógusa a kongresszusi kiadványokat

a kongresszus neve,
a kiadvány címe,
a kiadvány szerkesztője, valamint
a kongresszust rendező testület-(ek) neve
alatt tartja nyilván.

Természetes, hogy mindezen elemek csak akkor válhatnak a katalógusszerkesztés folyamán besorolási adattá, ha szerepelnek a címbejelentésen. A hiányzó adatokat a párhuzamosan beküldött címléírásokból

lehet pótolni. Ám ha egy kongresszusi kiadványt csak egy könyvtár jelentett, autopszia híján nincs mód a kiegészítésre. A példák is izelítőt adhatnak azokból a nehézségekből, amelyekkel nap mint nap meg kell birkóznia a katalógus szerkesztőinek, hogy az egymástól jelentősen eltérő címfelvételekből kihüvelyezzék az előbb felsorolt releváns besorolási adatokat.

1964-től 1975-ig egy külön kongresszusi katalógust is szerkesztettek a Könyvek Központi Katalógusában. E nyilvántartás elsődleges rendező elve az ETO szerinti szakcsoportosítás volt, melyen belül időrendben, azt követően a kongresszus helye szerint osztották be a kiadványok katalóguscéduláit. Ez a katalógus nem vált be. Hatásfoka rendkívül alacsony volt, ezért továbbserkesztése meg is szűnt.

Ami a hivatkozott cikkben említett földrajzi szempontú segédkatalógus építését illeti, a *Könyvek Központi Katalógusának nem áll szándékában párhuzamos nyilvántartás létesítése*. Ennek az ötletnek a valóraváltását nehezítené az a tény is, hogy sok kongresszusi címfelvétel nem közli a kongresszus helyét. Marad tehát az eddigi gyakorlat, amely a fent említett releváns elemek besorolási adattá tételeivel sokoldalúan kikereshetővé teszi a kongresszusi kiadványokat.

Mit várhatunk témánkat illetően az új címléírasi szabványtól? Azt semmiképpen sem, hogy a kiadványok feldolgozására egységes receptet ad. Miért? Mert egy olyan szabványrendszer, amely a kiadványtípusok szerint csoportosítva szabályozza a feldolgozás mikéntjét, jellegénél fogva alkalmatlan az oly sokféle hordozón tárolt és a legkülönbözőbb dokumentumtípusokban testet öltő kongresszusi kiadványok feldolgozásának egységes szabályozására.

Mégis, miben bízhatunk? Abban, hogy az új szabványhoz remélhetőleg tervezett példatár külön részt szentel e különösen problematikus publikációk feldolgozásának

bemutatására. Ez adna reményt az egységes szemléletű feldolgozás megvalósulására. A címfelvételek értelmezhetővé válnának, azonos mű azonos besorolási adatok alapján kerülne nyilvántartásba, a kódok kumulációja sem okozna áthidalhatatlan nehézségeket.

Néhány kiegészítés a hazai kongresszusi kiadványok regisztrálásáról.

A Magyar Nemzeti Bibliográfia nem egyenlő az MNB Könyvek Bibliográfiájával. A Magyar Nemzeti Bibliográfiahoz szervesen hozzátartozik — egyéb füzetivel egyetemben — a *Magyar Nemzeti Bibliográfia Időszaki Kiadványok Repertóriuma* (HU ISSN 0133-6894). Tárgyi tévedés tehát kijelenteni: „A folyóiratokban közzétett kongresszusi dokumentumokat azonban a Magyar Nemzeti Bibliográfia mindmáig — sajnos — figyelmen kívül hagyja.”

Az MNB Időszaki Kiadványok Repertóriuma — profiljának megfelelően — *regisztrál minden periodikus kiadványban közzétett, vagy e kiadványok mellékleteként megjelent kongresszusi dokumentumot*. Elég csak belepillantani, és a 061.3 szákszám alatt megtalálhatjuk felsorolásukat, valamint az utalást, melyik szakjelzet alatt található meg egy-egy publikált előadás leírása. A számok önmagukért beszélnek: júliusban 32, augusztusban 44, szeptemberben 27, októberben 51, novemberben 32 időszaki kiadványban közzétett kongresszusi dokumentumot regisztrál a repertórium — hogy csak a múlt év második felében megjelent füzetek tartalmára utaljak.

Az *Újabb fejlemények a kongresszusi kiadványok körül* c. cikk komoly segítséget jelent e kiadványok teljesebb megismeréséhez. Széleskörűen érinti a velük kapcsolatos feldolgozási, nyilvántartási és tájékoztatási problémákat.

Várjuk a problémák mélyebb feltárását és a megoldásukra való törekvések „külön miséit”.